

## De Rosdoek 123

September 2007  
Verschijnt 4 x per jaar

Heemkundige Studiekring

“DE ACHT ZALIGHEDEN”

***Zo lang mogelijk zelfstandig...  
Zorgcentrum Merefelt speelt hierop in!***

Er zijn tegenwoordig veel mogelijkheden om hulp en zorg thuis te krijgen. Zorgcentrum Merefelt, het expertisecentrum voor ouderen, heeft verschillende voorzieningen voor thuiswonende ouderen.

Merefelt levert **thuiszorg, dagopvang, groepsverzorging en tijdelijke opname kamers.** Ook is er een gevarieerd **welzijnsaanbod** in de vorm van verenigingen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de transferfunctionaris (0497) 33 17 00.



**Zorgcentrum Merefelt**

*Merefelt maakt deel uit van de Regionale Stichting Zorgcentra de Kempen  
Bezoekadres Zorgcentrum Merefelt: Parklaan 2, 5504 GB Veldhoven  
Telefoon: 040- 253 50 40*

De boeken die besproken worden in de boekenplank zijn verkrijgbaar bij

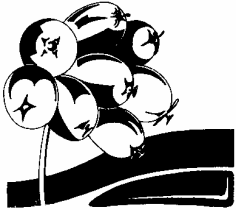
*De Boekenlegger*

Ook voor uw buitenlandse bestellingen bent u bij ons van harte welkom

Nieuwstraat 28A 5521 CC Eersel

Tel.: 0497-512551 Fax.: 0497-513179

[www.de-boekenlegger.nl](http://www.de-boekenlegger.nl) [info@de-boekenlegger.nl](mailto:info@de-boekenlegger.nl)



## Heemkundige Studiekring "DE ACHT ZALIGHEDEN"

### Inhoud:

Joden in Brabant; met name in Eersel, <i>Harrie Jenniskens</i>	4
Vertel me van de Run, maar ook van de Gender, <i>Pieter van Hooff</i>	13
Grondruil tussen Nederland en België, <i>Co Bieze</i>	15
Molen Hapert – Anno 1896?, <i>Bart Beex</i>	20
Heemkundig allerlei, <i>Winfried Thijssen</i>	
De eerste resultaten van de Werkgroep Archeologie	26
Van de boekenplank, <i>Kees Cornelissen, Jan Bressers</i>	28

### REDACTIETEAM:

Th. van der Aalst	Ganzestraat 17, 5527 CA Hapert, 0497 – 381671
H. Backbier	Heike 6, 5512 NJ Vessem, 0497 – 591451
K. Cornelissen	Nieuwstraat 74, 5521 CD Eersel, 0497 – 512208
A. Kockx	De Pottenbakker 44, 5506 GD Veldhoven, 040 - 2531596
P. Vermeulen tevens redactieadres	De Reek 9, 5502 HX Veldhoven 040 – 2531817 E-mailadres: p.vermeulen40@chello.nl

### HEEMKUNDIGE STUDIEKRING "DE ACHT ZALIGHEDEN"

Voorzitter:	F. Teunis, Lindestraat 8, 5521 EK Eersel, 0497-515188 0497-515188, E-mailadres: f.teunis@chello.nl
Secretaris:	P. Hooijmaijers, Frankenstraat 13, 5521 VE Eersel 0497-515144, E-mailadres: p.hooijmaijers@planet.nl
Penningmeester:	H. Jenniskens, Veldhovenseweg 2, 5511 KJ Knegsel 040 – 2535140, Giro 3871519

De volgende Rosdoek verschijnt dec. 2007  
ISSN 1384-086X

**JODEN IN BRABANT**, met name in Eersel.  
5<sup>e</sup>, tevens laatste aflevering.

### **16.3. Wie liggen er begraven?**

Over het algemeen kan worden aangenomen dat het aantal begravingen op joodse begraafplaatsen in Noord-Brabant een veelvoud is geweest van de tegenwoordig nog zichtbare graven of grafstenen. Er zijn nauwelijks begraafboeken of begraafregisters bewaard gebleven die teruggaan tot ver in de negentiende eeuw. Vooral in vroeger jaren was de kindersterfte groot. Slechts zelden werd er een min of meer blijvend teken op deze grafjes geplaatst, maar een houten graftafel. Ook arme mensen, alleenstaanden en personen zonder nabestaanden kregen meestal geen grafsteen, maar een simpele markering van hout waarin hun naam was uitgesneden. Een houten graftafel was na een aantal jaren vergaan of verdwenen.



*Ook op de joodse begraafplaats in Oirschot zijn alleen nog de stenen restanten aanwezig*

Het voorgaande is deels ook van toepassing op de begraafplaats van Eersel, waar evenmin informatie over het voorkomen van grafstenen is gevonden en waarvan begraafregisters zijn opgespoord. Al met al blijven we bij gebrek aan enige indicatie op deze begraafplaats zitten met de vraag wie hier liggen begraven.

Datum van overlijden	Naam	Woonplaats	Leeftijd	
1794 ca.	Johanna Simons eerste vrouw van Jonas Samuel (Goudsmit)	Eersel	ca. 60	
1807-04-25	Elias Samuel (Goudsmit)	Lommel	3 mnd	
1808-03-20	Meijer Jonas (Goudsmit)	Lommel	13	
1810-09-04	Rebekka Samuel Levi (vrouw van Jacob Benjamin (Wiener))	Bergeijk	?	
	<b>Subtotaal vóór aankoop 2<sup>e</sup> perceel</b>			<b>4</b>
1819-06-30	Levi Samuel (Goudsmit)	Lommel	15	
1819-10-21	Anna Rachel De Groot- Andriesse	Bladel	64	
	<b>Subtotaal vóór aankoop 3<sup>e</sup> perceel</b>			<b>6</b>
1821-06-26	Benjamin Joseph de Groot	Bladel	73	
1822-08-21	Jacob Benjamin (Wiener)	Bergeijk	72	
1823-12-21	Emanuel Andriesse	Bladel	79	
1824-03-06	Eva Isaak (vrouw van Emanuel Andriesse)	Bladel	64	
1827-05-30	Joseph Benjamin Wiener	Bergeijk	38	
1828-02-26	Abraham Bloemof(= Meijer Samuel)	Eersel	82	
1830-04-24	Simon Samuel (Goudsmit)	Lommel	24	
1833	Helena de Groot	Bladel	?	
1833	Sophia de Groot	Bladel	?	
1833-12-13	Manus Benjamin Wiener	Bergeijk	47	
1841-04-19	Hermanus Klein	Bergeijk	3	
1841-12-21	Ruben Andriesse	Bladel	79	
1842-08-11	Vogel Asser (Andriesse)	Bladel	82	
1847	Sientje de Groot	Bladel	?	
1848-03-11	Catharina Jacobs (vrouw van Abraham Bloemhof)	Eersel	90	
	<b>Totaal</b>			<b>21</b>

*Overzicht van achtereenvolgens overleden joodse inwoners van Eersel, Bergeijk, Bladel en Lommel*

Indekeu vermoedt dat de in de tabel genoemde personen hier een laatste rustplaats vonden. Dat zal gebaseerd zijn op het feit dat de begraafplaats bestemd was voor Eersel, Bladel, Bergeijk en Lommel en de in die tijd overleden joden in genoemde plaatsen. Natuurlijk is het mogelijk dat er ook mensen begraven zijn uit andere plaatsen in de buurt, maar dat zullen er weinig zijn geweest omdat er al joodse begraafplaatsen in eerder opgesomde plaatsen waren.

Vóór de aankoop van het tweede perceel waren er volgens het overzicht mogelijk pas vier en na aankoop van het derde perceel slechts zes joodse inwoners van genoemde plaatsen overleden. Indekeu stelt dat de begraafplaats in 1814 al te klein werd, wat de aankoop in 1814 nodig maakte.

Verder gaat hij er vanuit dat de verhoging van het terrein van meer dan een halve meter boven het maaiveld veroorzaakt is door het begraven in 2 lagen. Hij stelt in dit verband: *“Het is joden toegestaan, indien een begraafplaats "vol" is, boven de bestaande graven een nieuwe laag met graven aan te brengen, op voorwaarde dat de afscheiding tussen beide lagen minstens 60 cm. bedraagt".* Vaak werden eerst de nog staande houten graftafels of grafstenen op de graven van de onderste laag gelegd en werd vervolgens de nodige 60cm met aarde opgehoogd. Dit fenomeen kan verklaren waarom het Eerselse perceel er zo hoog bijligt én waarom er geen grafsteen te bespeuren valt.”

Deze door Indekeu gegeven verklaring wordt reeds door Bader ter discussie gesteld. Hij stelt dat een onderzoek door Indekeu van de bevolkingsregisters van Eersel, Bergeijk, Lommel en Bladel als resultaat had een lijst van 26 doden uit genoemde dorpen, die zijn overleden in de periode 1790-1848. De hierboven gemaakte nadere analyse van de gegevens van Indekeu geeft echter aan dat het geen 26 maar slechts 21 personen betreft. In de omschrijving van Indekeu wordt een aantal personen tweemaal aangeduid waardoor er waarschijnlijk dubbeltellingen zitten in het aantal personen dat Bader noemt.

Het is daarom onzeker dat de verhoging van de begraafplaats veroorzaakt wordt door een dubbele laag graven. Daar komen we later nog op terug.

Al met al is het onwaarschijnlijk dat de aankoop van het tweede en derde perceel noodzakelijk werd vanwege het aantal graven. Wat dan wel de motieven zijn, is niet duidelijk geworden.

#### **16.4. Gevonden gegevens over de inrichting van de begraafplaats**

In oktober 1864 schrijft Panken het volgende:

*“ .....Het is toevallig dat te Duizel, ook op kermis Donderdag het voorgaande jaar, het lijk van eenen te Bladel gestorven jood werd vervoerd, dat op het Israëlitisch kerkhof onder Eindhoven is begraven, werwaarts sedert eenige jaren die natie in deze streek wonende, hunne dooden brengt, welke nog kort geleden algemeen de laatste rustplaats onder Eersel bekwamen, doch die daarvan meer afzien, dewijl die in den akker liggende begraafplaats geene omheining of vrijheid biedt.”*



*De joodse begraafplaats in Woensel. Op de achtergrond NS-station Beukenlaan en de klok van Philips.*

Vastgesteld kan worden dat er tenminste 2 redenen zijn waarom er na ca. 1850 geen joden meer in Eersel zijn begraven:

1. Door het vertrek van joden uit de dorpen neemt het aantal begrafenis af.
2. Door het aanzien van de begraafplaats geven joden er kennelijk de voorkeur aan om op de joodse begraafplaats in Eindhoven te worden begraven.

### **16.5. Recente waarnemingen ter plaatse**

Afmetingen van de begraafplaats

De ter plaatse opgemeten lengte en breedte van de omrastering zijn 18,30 m x 12,30 m, dus 225 m<sup>2</sup>. De oppervlakte is in 1832 door het kadaster bepaald op 430 m<sup>2</sup>; het perceel is dus groter dan het omheinde deel. Als we aannemen dat de afstand van de afrastering tot de perceelsgrens aan alle 4 zijden gelijk is, dan kunnen we berekenen dat de afmetingen van de begraafplaats ca. 24 m x 18 m is. De breedte van de greppel om de afrastering komt dan uit op 2,85 m.

Afrastering

Langs alle zijden staan betonnen palen van 1 m boven de grond op afstanden van ca 2,5 m. Alle palen zijn van hetzelfde type met 3 rijen prikkeldraad. Gezien de hiervoor genoemde waarnemingen van Panken moet de huidige omheining dus van ver na de laatste begraving zijn.

Nog zichtbare oude perceelsgrens

De perceelsgrens in 1832 (zie Rosdoek 122, blz.17) tussen enerzijds perceel A0087 aan de westzijde en anderzijds de percelen A0090 en A0096 aan de oostzijde van de begraafplaats is in de begroeiing nog steeds duidelijk zichtbaar; op A0087 staan nu grove dennen met een maximale stamomvang van 0,45 m op een hoogte van 1,5 m. Aan de zuidwest zijde van deze oude perceelsgrens lopen de rijen met aangeplante dennen op het oude perceel A0087 evenwijdig aan de oude perceelsgrens aan weerszijde van de begraafplaats. Mede gezien de kwaliteit van de bodem ter plaatse wordt de leeftijd op minder dan 50 jaar geschat. Aan de noordoostzijde van de oude



perceelsgrens staan jonge berken op perceel A0090 en A0096, ca. 15 jaar oud.

Opmerkelijke betonnen paaltje net boven maaiveld

Ter plaatse van het snijpunt van hiervoor genoemd oude perceelsgrens met de noordwestelijke zijde van de begraafplaats wordt een vierkante betonnen paal aangetroffen die net boven het maaiveld uitsteekt. (zie Rosdoek 122, blz.17)

De paal zit wat scheef in de grond en de kop ligt 2,68 m vanaf de afrastering, terwijl de hiervoor berekende afstand tussen afrastering en perceelsgrens 2,85 m is. Mogelijk is de paal scheef komen staan omdat deze op de rand van de greppel staat. Als je de paal weer recht zou duwen, staat hij vrijwel precies op de perceelsgrens van de begraafplaats.

Het paaltje zou een grenspaaltje kunnen zijn van de begraafplaats na de aankoop van het eerste perceel vóór 1805. Indien dat het geval is zouden er op de andere drie hoekpunten ook dergelijke paaltjes kunnen staan of gestaan hebben.

Hoogteligging van het terrein

Indekeu schrijft dat de begraafplaats meer dan een halve meter boven het maaiveld ligt. Hij brengt dat in verband met het mogelijk begraven in 2 lagen boven elkaar.

Daarom is het van belang eens wat beter naar het terrein te kijken. Hieronder is een globale hoogtekaartje gemaakt dat met eenvoudige middelen is opgemeten. De tabel geeft bij benadering ook de ligging van de meetpunten weer. Het donker gearceerde oppervlak stelt het terrein binnen de afrastering en binnen de greppel voor, terwijl het licht gearceerde oppervlak de zone buiten de greppel voorstelt. Hoogten zijn gegeven t.o.v. de bovenkant van het opmerkelijke betonnen paaltje dat hiervoor beschreven is.

Het gemiddelde van de meetpunten binnen de afrastering is + 46 cm en het gemiddelde van de meetpunten buiten de greppel is 15 cm. Het hoogteverschil tussen de begraafplaats en de onmiddellijke zone wordt op basis hiervan geschat op 30 cm.

Posities langs korte zijde	Posities langs lange zijde				
	westelijk van greppel	Ter plaatse van afrastering			oostelijk van greppel
		west	Midden	oost	
	+ 10 cm				+ 10 cm
noord		+20 cm	+50 cm	+70 cm	
midden					
zuid		+40 cm	+40 cm	+ 60 cm	
	+20 cm				+ 20 cm

*Tabel met hoogteverschillen in het terrein.*

Het terrein wordt op de geomorfologische kaart geklasseerd als 4k14:

- reliëfsubklasse 4 met lokaal maximaal hoogteverschil variërend van 1,5 tot 5 m.
- Dekzandrug al dan niet met oud-bouwlanddek
- Vormbepalende factoren: in belangrijke mate ontstaan door wind, in mindere mate door de mens
- Ouderdom van de vorm: in belangrijke mate laat Pleistoceen, in mindere mate Holoceen.

In dit verband moet verder opgemerkt worden dat:

- er in de aankoopakte van 1821 sprake is van een aarden wal aan de oostzijde van perceel A0087 die dwars over de huidige begraafplaats loopt.
- het zand van de aarden wal en het zand vanwege het graven van de greppel mogelijk gebruikt is ter ophoging van de begraafplaats
- er binnen 20 m vanaf de perceelsgrens van de begraafplaats nog meer punten dan de meetpunten voorkomen van + 20 cm ten opzichte van dezelfde referentie
- de hogere ligging visueel versterkt wordt door de omringende greppel waarvan de bodem ligt op grotere hoogten dan ca. - 30 tot -50 cm; er is dus sprake van gezichtsbedrog.

Op basis van het oppervlak van de begraafplaats, het geringe aantal graven, de natuurlijke hoogteverschillen in het terrein en het hergebruiken van vrijgekomen zand moet vastgesteld worden dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat er in 2 lagen begraven is.

#### Begroeiing op de begraafplaats

Op de begraafplaats staan inlandse eiken: zeven stuks lijken op willekeurige plaats binnen de afrastering te staan, vier stuks staan ongeveer aan de binnenkant van de greppel en acht stuks staan ongeveer aan de buitenkant van de greppel, dus op de perceelsgrenzen. De omtrek van de inlandse eiken is 100-140 cm op 150 cm hoogte. Rekening houdend met de matige vruchtbaarheid van de bodem ter plaatse, wordt de leeftijd van deze inlandse eiken geschat op 70 tot 100 jaar. Andere inlandse eiken staan er niet in de directe omgeving. Binnen de omrastering staat wel één Amerikaanse eik. Dat is de enige grotere Amerikaanse eik in de omgeving. Het is een tweestammige boom; elke stam heeft een omtrek van ca. 150 cm op 150 cm hoogte en een geschatte leeftijd van 50 tot 80 jaar.

Panken schrijft in 1881: “... en ‘t kerkhof meerendeels met groot, oud eikenstruik gewas voorzien.”

De vraag rijst of deze inlandse eiken ooit aangeplant zijn als aankleding of als markering op de perceelsgrens van de begraafplaats. Met name de acht inlandse eiken op de perceelsgrens kunnen haast geen toeval zijn. Ze zullen aangeplant zijn of bewust gespaard bij vroeger onderhoud van de begraafplaats. Dat laatste zou wel eens het geval kunnen zijn, mede gelet op de waarneming van Panken in 1881. In dat geval zou bij het onderhoud een aantal inlandse eiken op de perceelsgrens en daarbinnen gespaard zijn en alle inlandse eiken daarbuiten geroid moeten zijn. De enige Amerikaanse eik zal wel een verdwaalde zaailing zijn, maar er kan niet uitgesloten worden dat ook deze is aangeplant. Amerikaanse eiken zijn vanaf ca. 1925 in Nederland op grote schaal aangeplant omdat het een onbekende boom was, die mooi gevonden werd mede vanwege zijn herfstkleuren, een hoge groeisnelheid had en een goede houtkwaliteit opleverde.

## **16.6. Aandacht voor de begraafplaats**

De zorg voor het onderhoud van de oude joodse begraafplaatsen in Nederland is in de loop van de jaren nagenoeg geheel overgenomen door de burgerlijke gemeenten. Hierover zijn door het Nederlands Israëlitisch Kerkgenootschap (N.I.K.) in Amsterdam afspraken gemaakt en overeenkomsten gesloten met de gemeentebesturen.

Op een joodse begraafplaats geldt ‘eeuwige grafrust’. Dit betekent dat de graven nimmer aangeraakt mogen worden. Slechts bij uitzondering en alleen als de overheid dit eist, zal men moeten meewerken aan het opheffen van een joodse begraafplaats of een joods graf. Mocht een begraafplaats om planologische redenen moet wijken, dan zullen bij hoge uitzondering en onder toezicht van het rabbinaat de stoffelijke resten worden opgegraven en elders op een joodse begraafplaats worden herbegraven. Het opheffen van een joodse begraafplaats heeft onder meer plaats gehad te Breda, Tongelre en Cuijk.

Waarnemingen ter plaatse wekken niet de indruk dat er sprake is van enig onderhoud. De begraafplaats is weinig toegankelijk en ter plaatse is op geen enkele manier zichtbaar (gemaakt) dat hier een begraafplaats ligt. Het lijkt erop of de ‘eeuwige grafrust’ in de Eerselse praktijk wel erg letterlijk genomen wordt.

Indekeu stelde in 1995 het volgende: “Aan het gemeentebestuur van Eersel zouden we durven suggereren om op de omheining van deze dodenakker een discrete herinneringsplaat aan te brengen, waarbij bovenstaande tekst een goed uitgangspunt voor de inhoud ervan kan vormen.

Mogelijk kan de Heemkundige Studiekring “De Acht Zaligheden” met anderen die zich betrokkenen voelen, nagaan wat in de joodse traditie een passende aandacht voor en een passend onderhoud van deze begraafplaats zou kunnen of moeten zijn.

Harrie Jenniskens

## **INLEIDING BIJ “VERTEL ME VAN DE RUN, MAAR .....”**

In de trompetter van 1 juli 2005 schetst K. van Kemenade het verloop van het riviertje de Run aldus:

De oorsprong ligt tussen Witrijt en Weebosch, stroomt noord-noord-oost richting Eersel en duikt tussen de gehuchten Stokkelen en Schadewijk onder de N612 weg door naar Dommelen. In Steensel vormt de Run min of meer de grens tussen de gemeenten Bergeijk en Eersel; ten zuiden van Koningshof en verderop remt de A67 de loop van de Run. Vóór de aanleg van de A67 (=E34) stroomde hij verder richting het zuidelijk deel van Eindhoven en nu wordt hij aan de zuidrand van Eindhoven in oostelijke richting omgeleid en stroomt bij de visvijvers in de Dommel.

Toen P. van Hooff uit Steensel het genoemde artikel las, heeft hij er zijn visie tegenover gesteld. Die volgt hieronder.

Redactie

## **“VERTEL ME VAN DE RUN, MAAR OOK VAN DE GENDER”**

In de Trompetter van 1 juli staat een interessant artikel over het riviertje de Run. Graag wil ik hierbij toch enige kanttekeningen, maar vooral vragen plaatsen resp. stellen.

Op 16<sup>e</sup> en 17<sup>e</sup> eeuwse topografische kaarten komt de Run helemaal niet voor, maar wel “*het Geenderstroomken*”, gelegen tussen Steensel en Knegsel, maar daarop ook een watermolen. Dit Geenderstroomken of de huidige Gender stroomt in Eindhoven in de Dommel, wat het nu nog steeds doet. De Gender heeft zijn bronnen in die tijd tussen Postel en de Witrijt, nu echter liggen zijn bronnen op de Hees, het is nu een klein stroompje en heeft al helemaal geen watermolen “meer”. De Run verschijnt pas in de eerste helft van de 18<sup>e</sup> eeuw op topografische kaarten, en heeft dan later ook een watermolen in Steensel, het heet nog geen Run maar de “*kleine Aa*”, en stroomt niet in zuidelijk Eindhoven in de Dommel, maar in Veldhoven. Ik herinner me dat de Run, die ongeveer parallel met de Dommel stroomt, na de onderpassage van de huidige Runstraat in Veldhoven een bocht van 90 graden maakte

en na enkele honderden meters in de Dommel stroomde.  
De Run stroomt echter tussen Steensel en Riethoven, niet in het stroomgebied van de Gender, dat immers tussen Steensel en Knegsel ligt. Als de Run (of toen ook kleine Aa genoemd) op topografische kaarten verschijnt wordt er nog geen watermolen op de Run in Steensel aangegeven en geen molen meer op de Gender, die dan als een kleine loop, met oorsprong op de Hees, getekend wordt. Wat is er ooit gebeurd?



*De Run ter hoogte van het Groot Goor*

De tekenaars van oude topografische kaarten waren niet dom, en tekenden de situaties vrij nauwkeurig, een vergissing van Gender en Run maakten zij beslist niet, zeker niet als je de uitlopen van Gender en Run in de Dommel in aanmerking neemt.

De bronnen van de Run echter zijn nu op de plaats waar voorheen de bronnen van de Gender waren, nl. tussen de Witrijt en Postel. Zijn door menselijk ingrijpen de bronnen van de oorspronkelijke Gender in of naar een ander beekdal geleid? Naar een klein stroompje (de Run) dat er al was? Menselijke ingrepen in het landschap zijn van alle tijden. Heeft de natuur ingegrepen?

Vandaar mijn titel van dit artikel: “vertel mij van de Run, maar ook van de Gender”.

Dan het toponiem “*Steven*” een voorde, doorwaadbare plaats in een rivier, in dit geval een doorwaadbare plaats in “steen”sel. De naam is meer functie- dan plaatsbepalend.

Met het teloorgaan van de watermolen op de Gender, en het latere oprichten van de watermolen op de Run, is uiteraard ook het toponiem verplaatst, het blijft namelijk een doorwaadbare plaats in Steensel, in dit geval een “voorde” in de Run. Met de verplaatsing van functie veranderde zeker ook het toponiem als plaatsnaam.

Het is toch merkwaardig met het beekdal van de Run, in Steensel, gesteld. Wat nu het groot Goor is, was in 1837 verkaveld in tientallen kavels, waarschijnlijk waren dat hooilanden, die door landbouwers bewerkt werden en van economische waarde.

Waardoor en waarom zijn deze gebruikskavels eens “goor” land geworden?

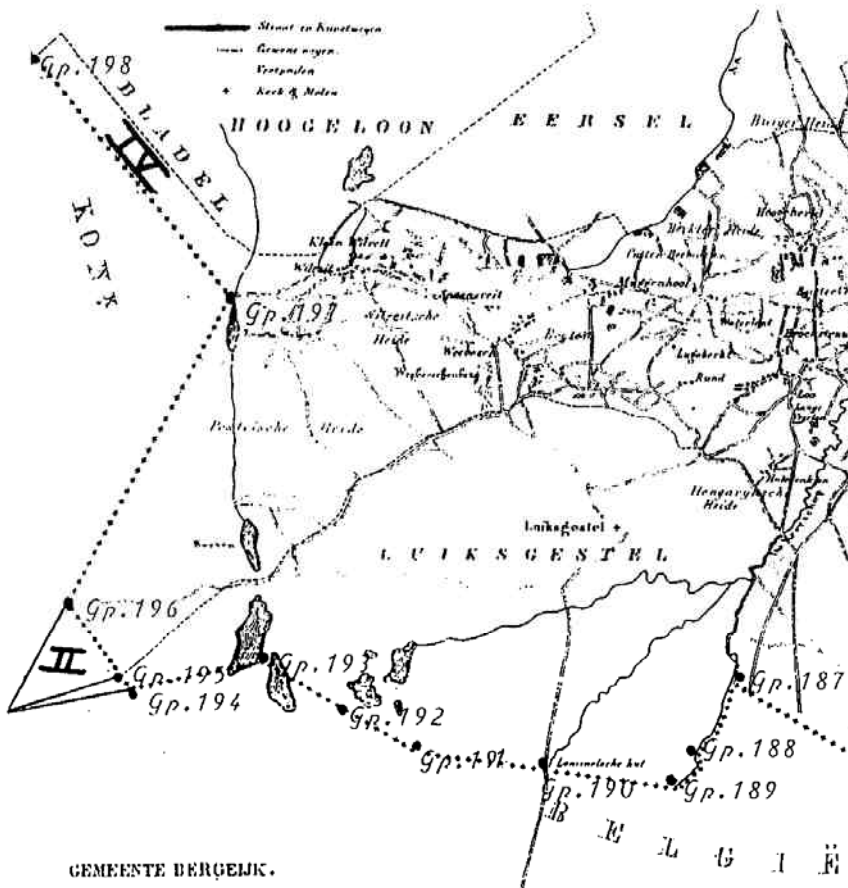
Pieter va Hooff.  
Steensel, 5 Juli 2005

## **GRONDRUIL TUSSEN NEDERLAND EN BELGIË**

Grondruil tussen de Nederlandse gemeenten Bergeijk en Luijksgestel enerzijds, en de Belgische gemeenten Lommel en Moll anderzijds.

Bij het vaststellen van de grens tussen Nederland en België werd er in principe uitgegaan van de bestaande gemeentegrenzen. Koning Willem 1 had in het tweede kwart van de 19e eeuw bij decreet vastgesteld, dat alle tot het Verenigd Koninkrijk behorende gemeenten, hun gemeentegrenzen moesten vastleggen. Dit is dan ook zeer nauwkeurig gebeurd. In de diverse gemeentearchieven zijn de rapporten van deze grensafscheidingen nog steeds aanwezig. In 1843 kon bij de vaststelling van de rijksgrenzen dus gebruik gemaakt worden van de gemeentegrenzen.

In een aantal gevallen, werd er echter van deze regel afgeweken.



Toelichting:

Gp.: grenspaal met nummer

Gs.: ongenummerde tussensteen (niet alle tussenstenen werden vermeld)

++++: rijksgrens

I: stuk grond (263 ha) dat Bergeyk (NL) afstand aan Lommel (B)

II: stuk grond, dat Bergeyk (NL) en Luyksgestel

III: stuk grond, dat Lommel (B) afstand aan Ber

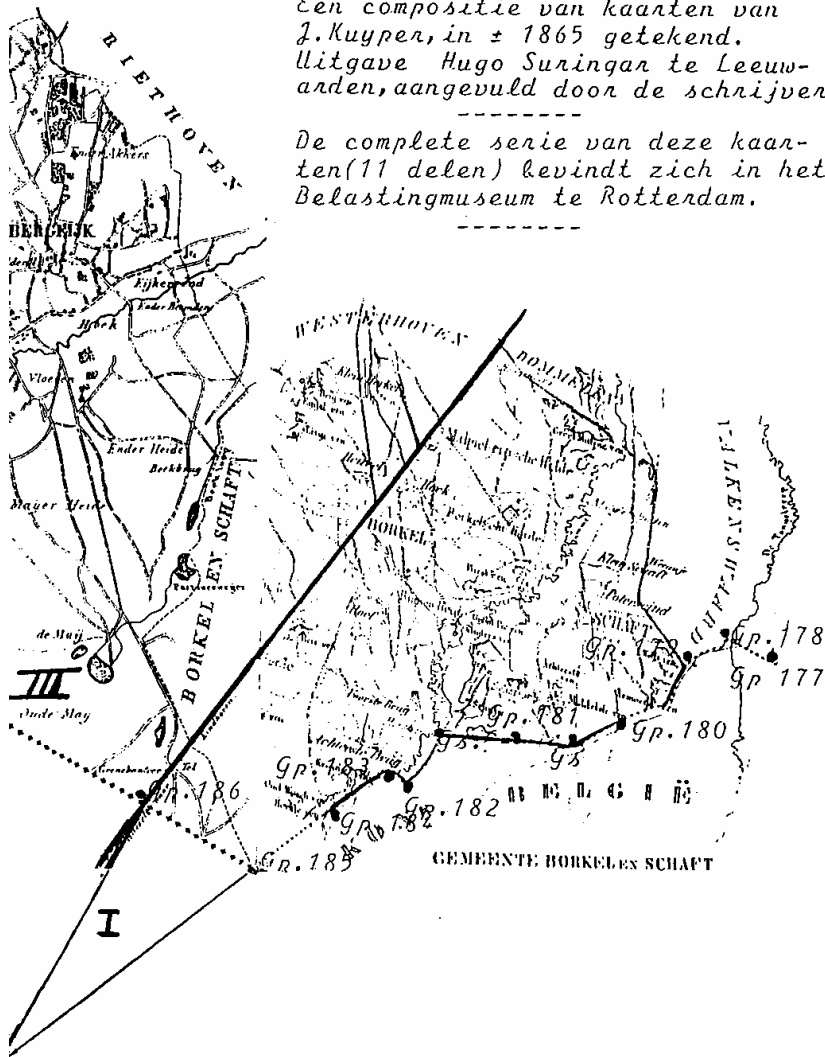
IV: stuk grond, dat Lommel (B) afstand aan Ber

weg Hasselt (B) - Eindhoven (NL)



Een compositie van kaarten van  
*J. Kuiper, in ± 1865 getekend.*  
 Uitgave Hugo Suringar te Leeu-  
 warden, aangevuld door de schrijver.

-----  
 De complete serie van deze kaar-  
 ten (11 delen) bevindt zich in het  
 Belastingmuseum te Rotterdam.  
 -----



!(NL) afstanden aan Moll(B) (121 ha)  
 geijk(NL). (243 ha)  
 geijk(NL). (141 ha)

Dat gebeurde b.v. op plaatsen, waar een gemeente met een grote punt in het andere land zou dringen. Dergelijke pieken zou de grenscontrole, bv door douane, zeer bemoeilijken. Omdat het hier dikwijls stukken grond betrof, waar niemand woonde, was een grondruil een optie. Op diverse plaatsen werd dan ook de grens "recht" getrokken. Er werd wel nauwlettend op toegezien, dat de beide landen evenveel m<sup>2</sup> terug kregen, als er ingeleverd werden. Op dit punt gaf men elkaar geen duimbreed toe.

Op bijgaande kaart is duidelijk te zien, dat van Nederlandse zijde twee driehoeken grond, aangegeven met I en II aan België werden overgedragen: de gemeente Bergeijk kreeg als schadeloosstelling de gebieden, gemerkt met III en IV terug.

Gebied No.1 grenst tegen het prachtige natuurreservaat de Plateaux, tussen de grenspalen No.185 en No.186. Laatstgenoemde paal staat aan de grens bij de Bergeijkse Barrière, aan de weg van Eindhoven naar Hasselt (B), de N 69. Hierbij wordt nog opgemerkt, dat het natuurreservaat De Plateaux met het aangrenzende Belgische natuurreservaat het Hageven gezamenlijk wordt beheerd. Hierdoor

is er een uniek

grensoverschrijdend

natuurreservaat ontstaan.

Gebied No.2 is te bereiken via de Kapelweg in Luyksgestel.

Deze weg komt uit op een Belgisch fietspad, genaamd Miel Ottenpad.

Aan dit fietspad vinden we de grenspalen met de nummers 194, 195 en 196. Het fietspad tussen de palen nummers 194 tot 196 vormt de basis van een driehoek, die we duidelijk zien, als we richting België kijken.



*Zeven Heerlijkhedensteen*

Deze driehoek is het gebied, dat aangeduid als II op bijgevoegde kaart, in 1843 aan België werd afgestaan. Dit gebied is nu in gebruik als bouwland, terwijl de omliggende gronden bebost zijn. Het een wonderlijke ervaring, om in het landschap een situatie te kunnen zien, die 162 jaar geleden ontstaan is.

Aan de punt van de driehoek staat nog een historische steen, genaamd de Zeven Heerlijkhedensteen. De geschiedenis vertelt, dat de zeven Heren van de omliggende dorpen hier hun vergaderingen hielden. Ze konden met elkaar spreken, en toch kon ieder op zijn eigen gebied blijven staan.

Als u de bijgaande kaart goed bekijkt, ziet u, dat bij gebied II de grenspalen No.194 en 195 dicht bij elkaar staan. De afstand tussen deze palen is  $\pm 45$  meter, terwijl No.196 bijna 600 meter verder staat.

De kleine driehoek, die zo ontstaat is grondgebied van de gemeente Luyksgestel, terwijl de rest Bergeijk is. En dit was de oorzaak van een geschil tussen deze beide gemeenten.

Nederland kreeg ter compensatie van het afgestane gebied grond van de Belgische gemeenten Moll en Lommel. Zoals reeds werd opgemerkt, werd er nauwlettend op toegezien, dat Nederland evenveel grond terug kreeg, als het afgestaan had. Deze grond werd echter in zijn geheel toegewezen aan de gemeente Bergeijk, en Luyksgestel kreeg geen compensatie voor het afgestane stuk grond, dat een oppervlakte had van 11 bunders, 46 roeden en 10 ellen. Natuurlijk nam het dorpsbestuur van Luyksgestel dit niet, en er ontstond een pittige correspondentie tussen de gemeenten Luyksgestel, Bergeijk en de Commissaris des Konings van Noord - Brabant. Een en ander leidde in 1846 tot een oplossing. Luyksgestel verkocht alsnog het perceel grond aan Bergeijk voor de som van f 350,--. En zo werd ook dit geschil tot tevredenheid van alle partijen opgelost.

Co Bieze

## MOLEN HAPERT – ANNO 1896?

In 1875 wordt vastgesteld en in het Staatsblad gepubliceerd de "Wet tot regeling van het toezigt bij het oprigten van inrigtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken".

Deze wet staat bekend als de Hinderwet en richt zich tevens op het oprichten van koren-, cacao-, mout-, pel-, schors-, tras-, houtzaag- en oliemolens (art. 2.XIV). Het is deze wet die Francis Sanders op 8 juli 1898 tot het gemeentebestuur van Hoogeloon ca. doet richten om ontheffing van dit verbod en het beleefde verzoek om toestemming voor het oprichten van een windkorenmolen op het perceel Sectie C no. 202 gelegen te Hapert nabij de kom van het dorp. Hij bouwt een grondzeiler en een van de jongste molens van Noord-Brabant.



*De molen van Hapert*

## **Stichtingsjaar**

Volgens de Nederlandse Molendatabase zijn bouwheer en -jaar niet bekend. Temeer is dit opmerkelijk aangezien het om een relatief erg jonge molen gaat. De zogeheten baard van de molen heeft in sierlijk handschrift het opschrift "Anno 1896". Aan de juistheid van dit jaartal wordt al langer getwijfeld. Stichtingssteen en inkervingen ontbreken. Een duik in de archieven leert dat er buitengewoon weinig informatie is op te diepen die direct of indirect een stichtingsdatum oplevert. Archieven ontbreken (bijvoorbeeld belasting, met name het zogeheten patentenregister), zijn niet traceerbaar (zoals notariaat), ontberen continuïteit (kadaster), bevatten niet de gevraagde informatie (landbouwverslagen), of zijn onvolledig (jaarlijkse verslagen gemeente).

Er vanuit gaand dat de hinderwetaanvraag van 8 juli 1898 geen legalisatie achteraf is, én Sanders de in die tijd gebruikelijke voortvarendheid betracht heeft met het bouwen, moeten we aannemen dat de molen eerst eind 1898 gesticht kan zijn. Is een en ander vanuit andere bronnen te bevestigen?

## **Molenaar Sanders**

Een bericht van woonplaatsverandering van Franciscus Sanders wordt door de gemeente Kerkrade verzonden op 11 juli 1898 en twee dagen later ontvangen in Hoogeloon. Op 1 augustus worden in het bevolkingsregister op adres B68-a ingeschreven molenaar Franciscus (geboren op 8 maart 1867 in Meijel), zijn vrouw Maria Odilia Widdershoven (Kerkrade, 4 maart 1866), schoonvader Jan Widdershoven (Oirsbeek 2 februari 1820), zoon Willem August (Kerkrade, 30 september 1896) en dochter Maria Catharina (Kerkrade, 28 januari 1898).

Vóór zijn huwelijk in 1896 is Franciscus molenaar in Oirsbeek. In 1896 vertrekt hij van daar naar de gemeente Kerkrade en woont in het buurtschap Baalsbruggen, waarschijnlijk in de molen. In Hapert worden nog geboren Wilhelmus (22 februari 1900) en Wilhelmina (9 december 1901). Het gezin zou volgens de bevolkingsregistratie op 28 februari 1902 naar Achel (B) vertrokken zijn. Daar zijn ze

evenwel nimmer ingeschreven. Aldus onderzoeksgegevens van Theo van der Aalst van Heemkundevereniging "De Acht Zaligheden" opgenomen in het gemeentelijk restauratiedossier. Frans overlijdt, op 64-jarige leeftijd, in Limbricht op 20 januari 1932.

### **Molenaar Willems**

Je mag verwachten dat in 1902 de molen van eigenaar wisselde en een notarisakte werd opgemaakt. Nu wil het dat de keuze van een notaris vrij is en de akte derhalve overal in Nederland gepasseerd kan zijn. De betrokken notaris heeft zich niet laten achterhalen. Wel is bekend dat op 21 maart 1902 bij de Vessemsse notaris Hordijk een akte van schulderkenning met hypotheek passeert volgens welke J.A.F. Willems 1000 gulden leent en als onderpand geeft "windgraanmolen, huizinge, erf, bouwland en heide gelegen onder de gemeente Hoogeloon, Hapert en Casteren sectie C numero's 3110, 3153, 3158 en 2670 groot tezamen negen en vijftig aren en tien centiaren". De maand daarop trouwt hij met Willebrordina Damen. En in mei 1902 vestigt zich op het eerdere adres van Sanders de uit Diessen afkomstige molenaar Johannes Adrianus Franciscus Willems, geboren 6 november 1871 in Diessen. In Hapert worden geboren Franciscus (1903), Johanna (1905), Agnes (1908) en Franciscus Nicolaas (1911). Johannes is de zoon van Franciscus Willems, molenaar-wever; zijn broer Wilhelmus Aloisius is ook molenaar.

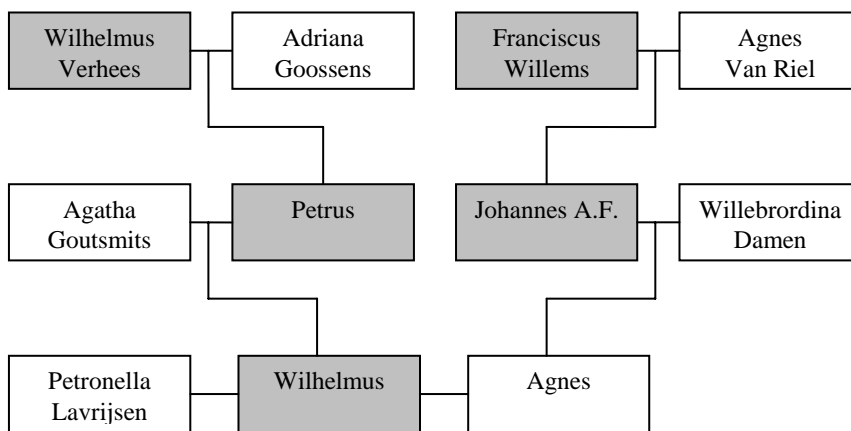
Even dreigt de molen al weer snel van eigenaar te wisselen. In 1904, immers, wordt de molen ter veiling gebracht door notaris Hordijk uit Vessem; samen met de molen van Diessen. De molenaar van Zeelst zet die van Hapert in op 6000 gulden. De verkoop gaat echter niet door.

Willems verdient met het malen een bovenmodaal inkomen. Rond 1910 is zijn voor de hoofdelijke omslag geschat inkomen zo'n 600 gulden. In 1924 vraagt en krijgt de molenaar een hinderwetvergunning "om op de perceelen Sectie C nos. 2670 en 3110 eene machinale maalderij op te richten" aangedreven door een 20 pk benzinemotor. In 1928 brandt het woonhuis nabij de molen

af. Nog hetzelfde jaar vraagt hij een bouwvergunning en een hinderwetvergunning “tot het herstellen van de door brand vernielde maalderij te Hapert”. Enige tijd is hij koning van het Sint-Jorisgilde. Een zilveren schildje van het gilde herinnert daaraan. Nadat Frans en Johanna vertrokken zijn, wonen aan het begin van de oorlog nog ter plaatse dochter Agnes met vader en moeder.

### Molenaar Verhees

De dochter van molenaar Willems, Agnes, huwt met Wilhelmus Andreas Verhees, zoon uit een Netersels molenaarsgeslacht. Deze neemt het gebruik van de molen over en wordt later eigenaar. Tot 1947 zal de molen dienst doen. De eerste echtgenote van Willem overlijdt in 1952. In 1953 hertrouwt hij. Lichamelijk ongeschikt geworden voor de molenaarsarbeid, verkoopt hij in 1970 de molen, aangekomen via akte van scheiding dd. 17 april 1953, aan de gemeente.



*Fragment uit stamboom Verhees-Willems (geaccentueerd molenaars)*

### Verval, aankoop gemeente en restauratie

Nadat de molen in onbruik en verval raakt, wijst de gemeente in de zeventiger jaren Verhees op zijn verantwoordelijkheid en het gevaar van schade. Hem wordt geadviseerd aan de gemeente te verkopen met grond rondom inclusief recht van overpad. Een andere optie is sloop aan te vragen. Daarbij wijst de gemeente er op dat

toestemming daartoe ongetwijfeld niet zal worden verleend. Daarmee neemt de gemeente een buitengewoon prijzenswaardig initiatief; bewust als men is van het tot dan verdwenen zijn van tal van monumentale gebouwen binnen de gemeentegrenzen.

Vervolgens vinden er onderhandelingen plaats. Verhees vraagt een veelvoud van wat de gemeente inschatte. Uiteindelijk vindt de overdracht van de molen en 420 m<sup>2</sup> grond eind 1970 plaats ten overstaan van notaris Claessen voor 5000 gulden.



Bank: Coöp. Raiffaelsbank,  
Scheemda, Bank giro 941118

**Molenmakersbedrijf**

*Roemeling en Molema*

**Hogeweg 4 / Kerklaan 5 - SCHEEMDA - Telefoon 494**

### *Briefhoofd Roemeling en Molema*

De gemeente ziet zich gesteld voor restauratie, beheer en onderhoud. Het gaat om een voor die tijd voorbeeldige restauratie. Bij de restauratie wordt de Rijksdienst voor de Monumentenzorg betrokken en in de restauratiekosten wordt bijgedragen door Rijk en Provincie. Een eerdere begroting door Monumentenzorg wordt flink overschreden met de in 1971 door Roemeling en Molema uit Scheemda, Friesland, opgestelde gespecificeerde opgave van kosten van restauratie. Zij komen uit op meer dan een ton. Tijdens de restauratie blijkt de gietijzeren as afkomstig te zijn van de bekende fabrikant F.J. Penn & Comp. uit Dordrecht. Het heeft nummer 97 en dateert uit 1857. De molen is overigens ook voor het overige opgebouwd uit onderdelen van meerdere oudere en elders gesloopte molens. Dit is niet ongebruikelijk bij molens in het Brabantse gebouwd eind 19<sup>de</sup> en begin 20<sup>ste</sup> eeuw. De industrialisatie elders in het land was al flink op gang gekomen en in nog sterk agrarisch gerichte samenlevingen als in onze streek bleek nog vraag, en zelfs in toenemende mate, te bestaan naar deze oude techniek.



Na oplevering van de gerestaureerde molen zijn de Gebroeders Adriaens uit Weert in de tachtiger jaren nog een paar keer ingeroepen om aanvullende restauraties te verrichten om de molen niet alleen toon- maar ook draaibaar te maken. Zo blijkt, op enig moment, de koningsspil uit het lood te staan. In 1982 is, na aankoop door de gemeente, het in de jaren '30 herbouwde huis afgebroken.

### **Gilde van vrijwillige molenaars**

Gezocht is naar gebruiksmogelijkheden van de molen. Onder andere is gedacht aan een atelierfunctie. Echter, een molen die niet draait, slijt bovenmatig. Het moet dan ook een welkome brief zijn geweest die de heer L.J. Tilma uit Eindhoven in april 1973 naar de gemeente stuurde. Hij verzocht de molen, na oplevering, te mogen bemalen. Hij is lid van het gilde van vrijwillige molenaars sinds 1968 en blijkt in het bezit te zijn van het getuigschrift "Maalwaardigheid" uitgegeven door de Hollandsche Molen. Hij treedt hetzelfde jaar in dienst. Met Coppens wordt een akkoord gesloten over het periodiek laten malen van graan/maïs. Eerst na meer dan 30 jaar houdt Lieuwe er mee op. Daarvoor ontvangt hij de vrijwilligerspenning van de gemeente.

Jos Jansen uit Dommelen is op 1 januari 2004 aangesteld als molenaar. Dan is hij reeds enige jaren actief op de Collse watermolen. Jos en zijn kompanen malen elke eerste en derde zaterdag van de maand tussen 10.00 en 16.00 uur. Iedereen is van harte welkom op genoemde dagen en verder als de deur openstaat en de vlag buiten hangt.

### **Tot slot**

Als dan toch de baard overgeschilderd moet worden met een ander jaartal, zou het aardig zijn de molen gelijk van een naam te voorzien. Persoonlijk pleit ik voor "De Lieuwe" of "De Tilma".

Bart Beex

## HEEMKUNDIG ALLERLEI

### De eerste resultaten van de Werkgroep Archeologie

Sinds medio 2006 is er een werkgroep archeologie actief binnen onze heemkundevereniging. Op dit moment zijn we met vijf personen en we zijn ons in eerste instantie aan het oriënteren op de archeologie in de voormalige gemeente Eersel. We hebben ons werkterrein bewust beperkt tot de kerkdorpen Eersel, Duizel en Steensel, enerzijds om niet ineens teveel hooi op onze vork te nemen en anderzijds om andere heemkundekringen niet voor de voeten te lopen.

Het is in eerste instantie onze bedoeling om oude en nieuwe vondsten binnen dit gebied in kaart te brengen, aangevuld met locaties waarvan we weten of vermoeden dat er archeologische sporen aanwezig zijn. Deze vondsten kunnen we in een zgn. vondstenkaart weergeven. Deze kunnen we dan onder andere gebruiken om de gemeente te kunnen adviseren of desnoods te kunnen aansporen om archeologisch sporenonderzoek te (laten)



doen bij bouwwerkzaamheden of andere verstorende werkzaamheden in de bodem. Het Verdrag van Malta geeft ons hiervoor een goede steun in de rug, want hierin is vastgelegd dat degene die de grond verstoort, verantwoordelijk is om bij een vermoeden van archeologisch waarden in de bodem onderzoek uit te laten voeren op zijn kosten.

*Voorzijde amulet*

De eerste tastbare resultaten die we hebben verkregen, betreft een metaaldetectorvondst door een inwonster van Eersel in de Kerkebogten en bij haar ouderlijk huis op Schadewijk.

Omdat we nog bezig zijn met onderzoek op de vondsten van de Kerkebogten, wil ik het nu hebben over de vondst van een amulet op Schadewijk.

Zoals op de foto's te zien is, betreft het hier een amulet met op beide zijden een afbeelding. Op de voorzijde staat een gezicht, vermoedelijk van een vrouw en op de achterzijde nog eens twee gezichten. De afmetingen zijn 45,5 x 62,0 x 5,0 mm (b x h x d) en het weegt 43,7 gram.

Het soortelijk gewicht is ongeveer  $5,6 \cdot 10^3 \text{ kg/m}^3$ , hetgeen zou kunnen betekenen dat het van tin gemaakt zou kunnen zijn.

Het vreemde is echter dat de oorspronkelijke kleur van het amulet bruin is, maar doordat het enige tijd in water gelegen heeft, is het helemaal wit-grijs uitgeslagen. De oorspronkelijke kleur is echter nog wel te voorschijn te krijgen, door de oxidelaag er af te krabben. Die bruine kleur zou eerder op brons of een andere koperlegering wijzen.



*Achterzijde amulet*

Nico Arts, de stadsarcheoloog van Eindhoven, gaf aan dat het vermoedelijk uit het midden van de twintigste eeuw komt. Dat baseert hij op de stilistische vormgeving van de afgebeelde personen en de gaafheid van het object. Zulke stilistische afbeeldingen kom je voor de twintigste eeuw nog niet tegen. Het is dus nog niet helemaal duidelijk wat het is en dus wil ik bij deze iedereen vragen of u misschien meer weet van dit of een dergelijk amulet. Herkent misschien iemand het, of weet wie het mogelijk gemaakt heeft. Heeft u meer informatie laat het aan één van onderstaande personen weten.

Als er nog andere leden van de heemkundekring zijn die belangstelling hebben voor archeologie, dan wil ik hen graag de gelegenheid bieden om kennis te maken met de werkgroep en zich eventueel later hierbij aan te sluiten. Kennis van archeologie is niet noodzakelijk, maar natuurlijk wel altijd welkom. We kunnen nog best een paar handen gebruiken.

Tenslotte wil ik uw aandacht vragen voor het volgende. Misschien heeft u in het verleden vondsten gedaan, of kent u iemand die dat gedaan heeft. Graag zouden wij op de hoogte gebracht worden van deze vondsten en daarom zou ik willen vragen om u deze aan ons te melden. Wij willen die vondsten graag inventariseren. Het is niet de bedoeling dat we deze voorwerpen gaan verzamelen. In principe blijven die eigendom van de vinder, maar als men er vanaf wil, dan zullen wij zorgen dat ze goed terecht komen.

Winfried Thijssen

Contactpersonen Werkgroep Archeologie:

Winfried Thijssen

Lentedreef 13, 2360 Oud-Turnhout, België,

Tel. 0032-14-705069

E-mail: [w.thijssen@hetnet.nl](mailto:w.thijssen@hetnet.nl)

Annie Biezen

Genderweg 1, 5521NX Eersel

Tel. 0497-513578

E-mail: [annie.biezen1@kpnplanet.nl](mailto:annie.biezen1@kpnplanet.nl)

## **VAN DE BOEKENPLANK**

- Gert Frens: De dood van Koning Kyrië, kabouters hebben echt bestaan. Uitg. Kabeljauws, Eersel 2007, 126 pag., prijs €9.90. ISBN 978-90-77747-14-8.

De spreker Gert Frens heeft enige jaren geleden voor onze heemkundekring zijn speurtocht naar het leven van de kabouters uit de schimmige tijd gehaald. De meeste leden zijn inmiddels vergeten hoe koning Kyrië geleefd heeft.

Gelukkig helpt Frens ons geheugen te steunen: “We achterhalen uit oude wetten, vroeg-middeleeuwse bronnen en archeologische vondsten wanneer Koning Kyrië leefde, waar het bedrijf dat hem zijn macht bezorgde gevestigd was - in Hoogeloon-, waarom hij uit de weg geruimd moest worden en hoe die moord het definitieve einde betekende van de kabouterij.”

Het is een voortreffelijke, boeiende en uiterst interessante verhandeling, die iedereen die kabouters kent of niet kent gelezen moet hebben. Deze oude cultuurgroep is voor heemkundigen en andere belangstellenden te belangrijk geweest.

Kees Cornelissen

- Stichting Zeelst Schrijft Geschiedenis: Zeelster Kerkelijk Leven. 180 blz ingebonden, prijs €20.

Het boek beschrijft de geschiedenis van de plaatselijke Heilige Willibrordusparochie. Medewerkers van de Stichting hebben de afgelopen jaren veel tijd gestoken in de ordening en rubricering van het archief van de parochie zoals dat op de pastorie aanwezig is.

In het boek is dankbaar gebruik van gemaakt van dit archiefmateriaal, dat vooral de periode beslaat vanaf 1796, toen de kerk weer aan de katholieken kwam.

Aan bod komen onder andere de bouw van kerk en klooster, het Heilige Roomse Leven en de geestelijken die afkomstig zijn van Zeelst.

Speciale aandacht is geschonken aan de herbouw van de kerktoren precies honderd jaar geleden in september 1907, nadat de oorspronkelijke torenspits vanwege bouwkundige gebreken, 12 jaar eerder was afgebroken.

Het boek is voorzien van uniek fotomateriaal dat veelal door de mensen uit Zeelst ter beschikking is gesteld.

Het boek is vanaf 23 september verkrijgbaar in museum ‘t Oude Slot in Veldhoven bij de tentoonstelling over het kerkelijk leven.

Aansluitend op het adres Kapelstraat-Noord 105 Veldhoven

Jan Bressers

WWW.DIXMODE.NL



Mode & Lingerie  
samen maakt zij

Markt 24  
5521 AL Eersel  
T.: 0497 - 516000  
F.: 0497 - 513905  
Maandag gesloten

MODE VOOR  
DAMES  
MET HEUSE  
BORSTEN,  
BILLEN EN  
HEUPEN




**Slaapspecialzaak**

**Marian Eikemans**

Openingstijden:

Nieuwstraat 40  
5521 CC Eersel  
Tel. 0497 - 530 900  
Fax. 0497 - 530 911

di t/m do 10.00 - 18.00 uur  
vr 10.00 - 21.00 uur  
za 10.00 - 17.00 uur

*Met zorg voor uw rust*

CHINEES-INDISCH-RESTAURANT

美華酒家



"MEI WAH"

5503 BK VELDHOVEN  
Burg. v. Hoofflaan 83-89  
Tel. 040-2534732  
Fax. 040-2547073



5615 AB EINDHOVEN  
Leenderweg 86  
Tel. 040-2117557

Dagelijks geopend van: 11.00-22.30 uur

**Exclusieve accommodatie voor Uw:**

partijen - familiediners - lunch of diner met  
zakelijke relatie - personeelsavonden - etc.

*de Muzenval*

S.c.c. "de Muzenval" beschikt over diverse zalen die geschikt zijn voor vergaderingen, cursussen, bijeenkomsten, voorlichtingsavonden, workshops etc.


Ook heeft scc "de Muzenval" een theaterzaal met 350 zitplaatsen waarin alle faciliteiten aanwezig zijn voor uw bedrijfsvergaderingen of seminars.

Bovendien kunt u in de gezellig ingerichte foyer na afloop nog een drankje of hapje gebruiken.

***sociaal cultureel centrum "de Muzenval"***

Dijk 7 - 5521 AW - Eersel - Tel. 0497-515997 - [info@muzenval.nl](mailto:info@muzenval.nl)

**HARTVERWARMEND**



**BARBAS**

INSOUWHAARDEN - CASSETTES - HOUT/VOLENKACHELS - DESIGNHAARDEN  
BARBAS BV - HALLENSTRAAT 15C - 5531 AB - BLADEL/NL - TEL. 04977-94485 - FAX. 04977-82760